

Konstruksjonen av et sted i verden

Multimodale
nasjonsfremstillinger
i vekslende mediale omgivelser

Martin Engebretsen
Universitetet i Agder

De grunnleggende spørsmål

- hvordan kan bilder bidra til å bygge nasjonal identitet?
- Hva skjer med denne funksjonen når historiske bilder inngår i nye digitale kontekster?
- Hvordan arbeide med slike spørsmål med utgangspunkt i sosiosemiotikken?

Målsettinger i sosiosemiotiske undersøkelser

- Beskrive de involverte kommunikative ressurser systematisk
- Anvende denne systematiske beskrivelsen til detaljert, tekstnær analyse

(Boeriis 2012:8)

Gå til Ditt søk **Polarekspedisjoner** (55)

Digitalt Museum

Foto: Berge, Paul

Norsk Teknisk Museum

[Om objektet](#) ^

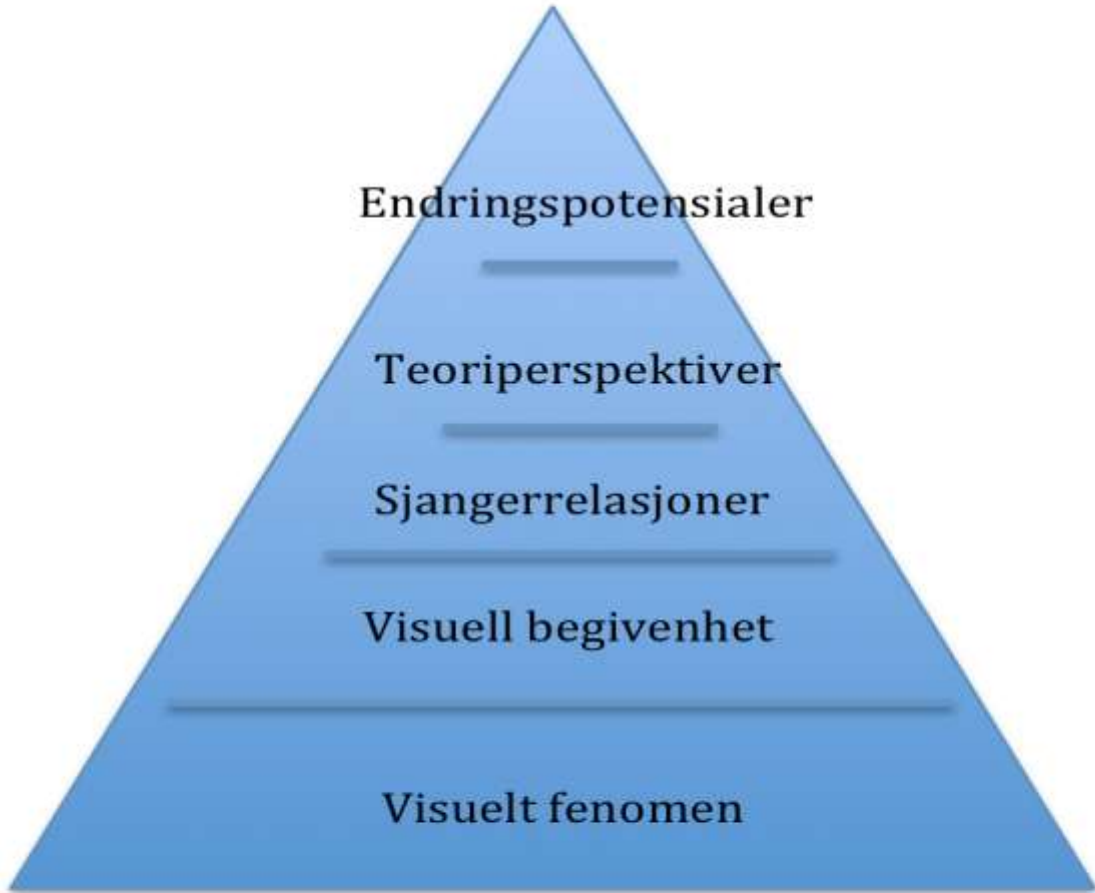
Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-flyene, 1926

Foto: Berge, Paul / Norsk Teknisk Museum

Kommentarer **0**

Tilganger til konteksten?

- Intervju og observasjon
- Surveys
- Andre bruksstudier
- Sjangerrelasjoner
- Medie-affordanser
- Sosiale og kulturelle implikasjoner

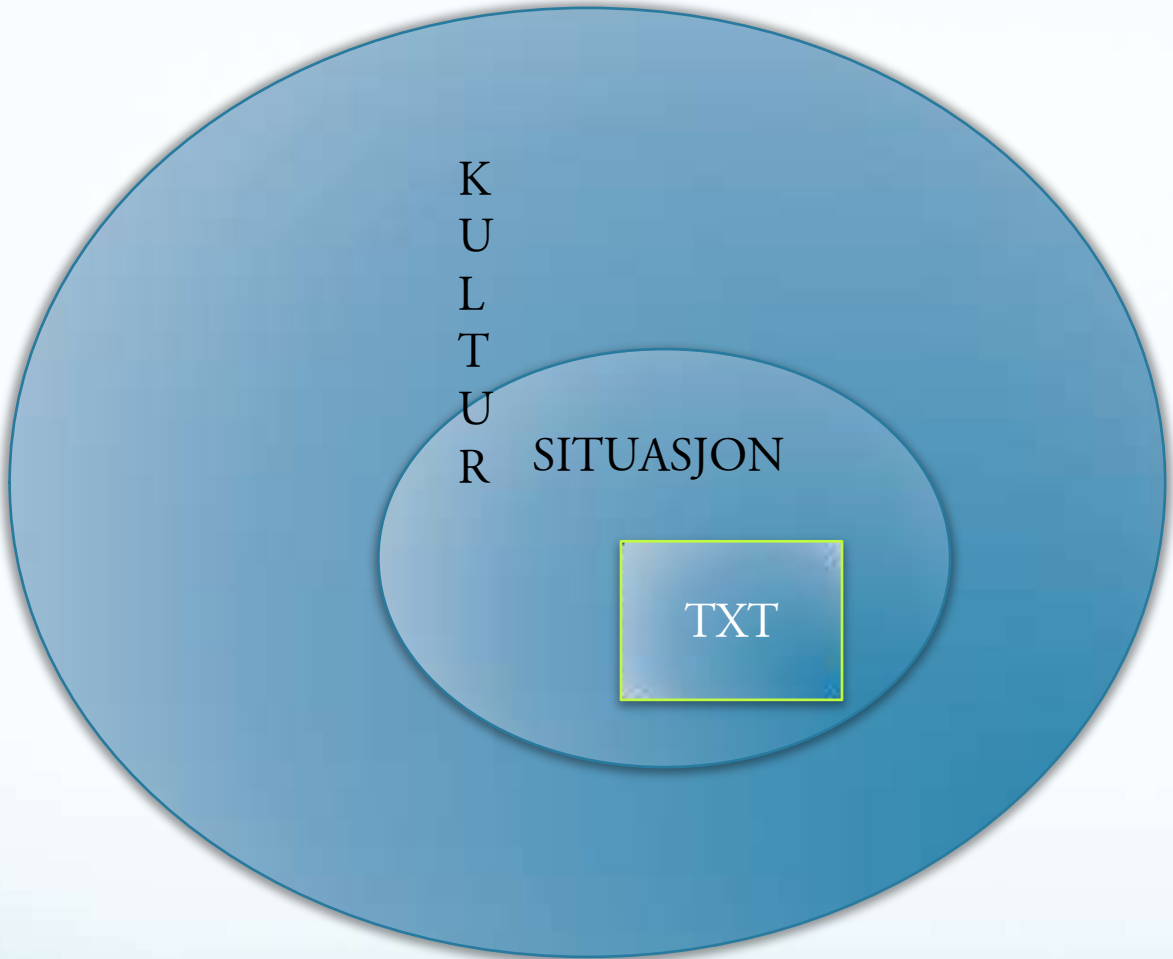
Endringspotensialer

Teoriperspektiver

Sjangerrelasjoner

Visuell begivenhet

Visuelt fenomen

K
U
L
T
U
R

SITUASJON

TXT

Den visuelle begivenheten

- Hvem viser bildet fram – og hvorfor?
- Hvem betrakter det – og hvorfor?
- I hvilket medium vises det – og hvordan?
 - Hvilke former for interaktivitet fasiliteres? (McMillan 2006)
- I hvilken og hva slags sosial prosess inngår det?
- Henter perspektiver fra visuelle kulturstudier, visuell sosialantropologi, medieteori med mer.

Medievitenskapelig interaktivitetsteori

- Bruker-til-dokument
 - Fortolke
 - Utforske
 - Skape
- Bruker-til-system
 - Kontroll eller innlevelse?
- Bruker-til-bruker
 - Monolog
 - Dialog
 - kollaborasjon

Polarekspedisjoner

SØK

Utvidet søk | Søk tips

DigitaltMuseum

Nytt søk Søk videre i resultatet Søk i www.digitaltmuseum.se

FILTRER:

- TYPE
- Fotografi (55)
- MUSEER/SAMLINGER
- STED
- TIDSPERIODE

POPULÆRE EMNEORD

Ditt søk: "Polarekspedisjoner" x

Treff i objekt (55)

Artikler (0)

Mapper (0)

Kommentarer (0)

Digitalt fortalt (0)

Vis 24 per side

Sorter relevanse

Side 3 av 3

Vis også treff uten bilder.

Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-f...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
ID: NTM PB 123
Type: Fotografi

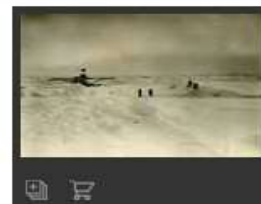
Skip, antagelig Fram i polisen

Produsent: Worm-Petersen, Severin
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
Datering: 1890 - 1910
ID: NTM UWP 10942
Type: Fotografi

Dornier-Wal "N 25" og "N 24" på isen, ut...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
ID: NTM PB 62
Type: Fotografi

Arbeide med å anlegge startstripe til "N..."

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
ID: NTM PB 147
Type: Fotografi

Portrett av Roald Amundsen

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
ID: NTM PB 544

"Norge" på vei mot luftskipshallen, Sval...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum
Datering: 1926 - 1926

Roald Amundsens Dornier Wal flybåt "N25"...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: Norsk Teknisk Museum

Polarekspedisjoner

SØK

Utvidet søk i Søkertips

Nytt søk Søk videre i resultatet Søk i www.digitaltmuseum.se

← Polarekspedisjoner

< Forrige | Neste >

Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-f...

☆☆☆☆☆ Legg i mappe Bestill bilde Last ned bilde Del Toppsak

Foto: Berge, Paul / Norsk Teknisk Museum

Om objektet

Motiv:	Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-flyene, 1926
Historikk:	Fotografering: Fotograf: Berge, Paul
Identifikasjonsnr.:	NTM PB 123
Eier:	Norsk Teknisk Museum

Vis tilleggsinformasjon

Om museet

KOMMENTARER

PÅ KART

Skriv en kommentar

Vet du mer om dette objektet? Vi tar gjerne imot informasjon om objektets historie, bruk, motiv eller annet som kan være interessant for andre.

Din kommentar...

→ Logg inn
→ Registrer deg her

VIS DETTE SOM TOPPSAK

RELATERTE OBJEKTER

Andre objekter i Polarekspedisjoner (55 objekter)

Lignende objekter

Gå til Ditt søk **Polarekspedisjoner** (55)

Digitalt Museum

Foto: Berge, Paul

Norsk Teknisk Museum

[Om objektet](#) ^

Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-flyene, 1926

Foto: Berge, Paul / Norsk Teknisk Museum

Kommentarer **0**

Sjanger-relasjoner

- Nyretorisk sjangerbegrep – sjangerkonvensjoner utvikles på grunnlag av ytringers sosiale funksjon.
 - Effekt og repetisjon (Miller 1994, Lüders et al. 2010)
- Alle ytringer inngår i sjangernetttverk med diakrone og synkroner grener
- Sjangerforventningene styrer mottakers fortolkning og respons.
- Digitaliseringen er en motor i dagens sjangerutvikling

Fane for Idrettslaget «Norne» fra 1893. Mønt og avbildningsk var ofte to sider av samme sak. Dette idrettslaget var også tilfeller den internasjonale gødemplarsorden, ØØGT. Bak på fansen står det «Fv! Freidig! Enig! Edru!». Som sitt symbol har laget valgt skiløperen Fridtjof Nansens i sin karaktéristiske drakt.

Kampen om språket

Også 1890-årene ble preget av motsetninger mellom ulike kultursyn; kulturkampen var like tilspissert som i 1880-årene, selv om temaene til dels var andre. Betyningene mellom vendikonserverisme og intellektuell radikalisme var mindre fremtredende; desto viktigere var forholdet mellom det nasjonale og det internasjonale. Både den frilynte norskdomsbevegelsen og den mer finkulturelle Lysaker-kretsen sluttet seg til den intense dyrkingen av det nasjonale. Den vestlandske legmannsbevegelsen inntok et mellomstandpunkt og så det krisine fellesskapet som viktigere enn det nasjonale. Endelig fantes det en gruppe hovedstads-intellektuelle med kontinental orientering som motarbeidet dyrkingen av det nasjonale til fordel for den europeiske felleskulturen.

Det heteste temaet i 1890-årenes kulturkamp ble striden om det norske språket. Den spisset seg til etter hvert som landsmålsfolket flyttet sine stillinger fremover og ble mer pågående i sin politikk. I første

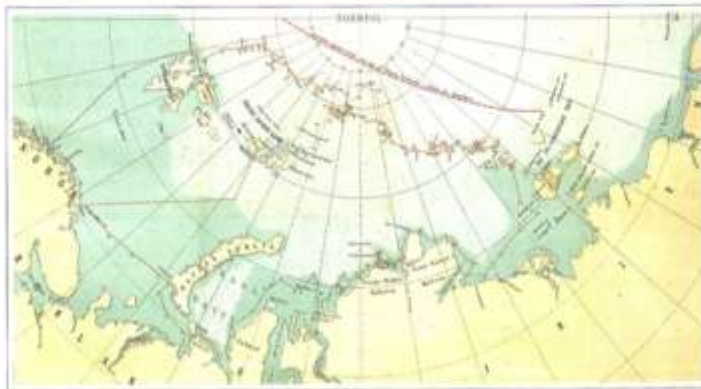
omgang var kravet språklig likestilling; enhver skulle ha frihet til å velge målform. Utbredelsen av landsmålet i skolens presset imidlertid fram krav om mer forpliktende likestilling, der staten grep inn og la forholdene til rette. Skulle elevene undervises på landsmålet, måtte det foreligge tilstrekkelig med lærebøker. Det Norske Samlaget fungerte som bindeledd mellom myndighetene og målfolket, og fra 1894 kom det i gang en ordning med offentlig støtte til lærebokproduksjonen.

Lærerne fikk også økonomisk støtte til etterutdanning i landsmål. Kurs ble gitt ved flere seminarer, ofte av menn fra målbevegelsens ledersjikt. Kursene gav ikke bare trakkunnskaper i landsmålet; svært ofte inspirerte de også til aktivt arbeid for målsaken. Parallelt oppstod kravet om at landsmålet skulle inn som ordinært undervisningspråk ved seminarerne, og at likestillingsvedtaket også måtte gjelde her. Ved flere seminarer hadde målvennlige norsklærere latt elevene skrive stil på landsmål, men ennå var det ikke avgjort om de kunne bruke landsmålet til eksamen.

Spørsmålet ble satt på spissen da lærerne ved Elverum privatseminar henvendte seg til Kirkedepartementet for å få bekreftet at elevene kunne bruke landsmål i mottaksstilen ved lærerprøven. Departementet fastslo at den norske stilen måtte skrives på riksmål. Reaksjonene var sterke, både fra målfolket og fra seminarlærer som stod foran avsluttende eksamen. Den 17de Mai oppfordret til sabotasje, og ved stiftsseminaret i Levanger ble sju elever enige om å trose departementets påbud og levere besvarelsen på riksmål.

Konfrontasjonen førte til en ny delserie for målfolket. Departementet trakk seg og reddet eksamen for de sju «sabotørerne» i Levanger. En ny praksis ble deretter gjeldende ved lærerprøven. Elevene kunne lå skrive den norske stilen på landsmål, men måtte samtidig dokumentere sine ferdigheter i riksmål ved å bruke denne målformen i minst én annen eksamensbesvarelse. Samme praksis ble gjeldende for examen artium. Men for målfolket var dette bare en foreløpig seier og utgangspunkt for den neste målpolitiske fasesaken – full språklig likestilling i lærerutdanningen. Strategien var blitt langt mer pågående etter at Norges Ungdomslag ble stiftet i 1896.

Men denne gangen skulle målfolkets offensiv føre til sterkere motreaksjon enn noen gang tidligere. For første gang ble de møtt av en organisert motbevegelse. I november 1899 offentliggjorde avisene i hovedstaden en resolusjon om språkspørsmålet undertegnet av 100 personer. Den var stilet til Stortinget og tok avstand fra likestillingsvedtaket av 1885 og den stillingen landsmålet hadde fått i skoleverket. Resolusjonen var undertegnet av skolefolk, akademikere og embetsmenn i hovedstaden og innbød til

Hjalmar Johansen og Fridtjof Nansen forsøker å nå Nordpolen med sli og hundeshleder etter at de har forlatt «Fram» forfrosset i isen. Ekspedisjonen la ut fra Kristiania i juni 1893, og det tok nesten tre år før den vendte tilbake. De nådde ikke polen, men måtte snu på 80 grader og 4 minutter nordlig bredde. Lenger nord hadde ikke noe menneske vært. Den siste vinteren overvintret de to på Franz Josef Land, før de vendte tilbake til Norge med hjelp fra en britisk ekspedisjon. For å få tatt dette bildet måtte Nansen rygge opp kammeret og bruke selvbetaler.

På kartet ser vi Nansens ferde i Polhavet inntegnet. Den røde stiplede linjen viser «Fram» rute i åpent hav, mens blåstiplede linjen viser hundefortet med «Washboards». (Den kraftige stiplede linjen viser hvordan saken fra det forlitt amerikanske skolep «Jannettes» hadde bryddet Polhavet.)

Side 1 av 4

Himmelseileren Roald Amundsen

N 24 og N 25

Luftskipet Norge

Norge-ferden - en vekker

🖨 Skriv ut alle artiklene

Himmelseileren Roald Amundsen

Himmelseileren Roald Amundsen

Olav Gynnild, Norsk Luftfartsmuseum

Roald Amundsen fant tidlig ut at lufta kanskje var et vel så egnet element som is, snø og hav for den som ville utforske polareområdene. Men for å fly trengte han penger. Selv var han praktisk talt bankerott, og i det fattige fedrelandet greide han ikke å oppdrive de nødvendige midlene. Amundsen la ut på tiggerferd i utlandet.

I 1924 tok amerikaneren Lincoln Ellsworth kontakt med Amundsen og tilbød ham penger til fly. Det var ikke nei i Amundsens munn. Oppdagerens siste, store ønske var å utforske det ennå ukjente havområdet mellom Nordpolen og Alaska. Amundsen håpte å finne nytt land der.

Naturligvis ville det være en ekstra fjær i hatten om han samtidig kunne bli den første til å fly over Nordpolen. Polpunktet på isen var alt ansett for erobret av en av de to amerikanske rivalene Frederick A. Cook og Robert E. Peary – samtiden greide ikke å bestemme seg for hvem de trodde mest på – som begge gjorde krav på polpunktet etter hver sin tilbakelagte sledeekspedisjon i henholdsvis 1908 og 1909.

Roald Amundsens til tider skrantne økonomi var velkjent i samtiden, slik denne vitsetegningen viser. Kilde: Korsaren 23. mars 1912

Mediafil

Norge over Nordpolen (NRK) [🔊](#)

Relevante artikler

Andrés ballongferd mot Nordpolen

The Amundsen – Ellsworth – Nobile – transpolar flight 1926

Umberto Nobile – luftskipseksperter som vart polarhelt

Omtaler personer

Bernt Balchen

Hjalmar Riiser-Larsen

Lincoln Ellsworth

Roald Amundsen

Umberto Nobile

Relevante ekspedisjoner

Gjøaekspedisjonen

Maudekspedisjonen

N24/ N25

«Amundsen - Ellsworth - Nobile Transpolar Flight»

Relevante hendelser

1926: 11. mai. «Amundsen - Ellsworth - Nobile Transpolar Flight» fra Svalbard til Alaska.

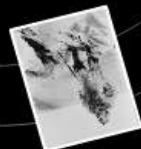
1925: Roald Amundsens «N24» / «N25» -flyvning fra Ny-Ålesund til ca 88°N.

Helteportretter

Innledning

Bilder

I siste halvdel av 1800-tallet oppsto en ny type helter: polarheltene. Men hvordan ser en polarhelt egentlig ut? Fotografiene viser oss hvordan polfarene fremstilte seg selv, og hvordan de ønsket å fremstå for offentligheten. Bildene ble gjerne tatt før polfarene la ut på nye ekspedisjoner. De er ledd i planlagte og nøye regisserte promoteringer.

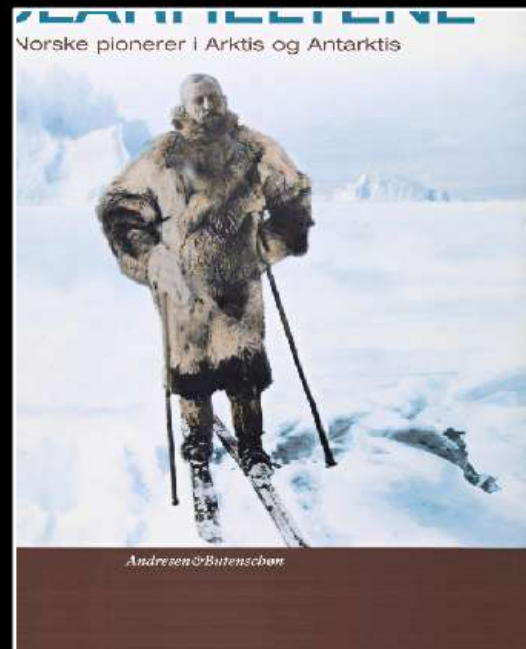

Helteportretter

Innledning

Bilder

I siste halvdel av 1800-tallet oppsto en ny type helter: polarheltene. Men hvordan ser en polarhelt egentlig ut? Fotografiene viser oss hvordan polfarene fremstilte seg selv, og hvordan de ønsket å fremstå for offentligheten. Bildene ble gjerne tatt før polfarene la ut på nye ekspedisjoner. De er ledd i planlagte og nøye regisserte promoteringer.

Noen relevante teoretiske perspektiver – til drøfting

- Fotografiet som formidler av sannhet
- Databasen som kulturell form

Fotografiet som formidler av sannhet

- Fotografiet ”flyter” mellom det kausale og det konvensjonsbaserte (Peter Burke 2001)
 - Indeksikalsk bevis eller diskursiv ytring?
- Fotografiets modalitet knyttes i SS til tekniske forhold – oppløsning, bakgrunnsartikulering, skarphet, lysstyrke, kontrast etc. (Kress & van Leeuwen 2006)
 - Mindre verdi i en digital epoke?
- Tre teorier om hva som teller mest i visuell meningsdannelse (Machin 2007)
 - Bildets interne strukturer
 - Betrakterens erfaringer og interesser
 - Bruksteksten

Gå til Ditt søk **Polarekspedisjoner** (55)

Digitalt Museum

Foto: Berge, Paul

Norsk Teknisk Museum

[Om objektet](#) ^

Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-flyene, 1926

Foto: Berge, Paul / Norsk Teknisk Museum

Kommentarer **0**

Databasen som kulturell form

- Databasen er både et lagringsmedium og en formidlingsform
 - Påvirker tilgjengelighet, epistemologi, interaksjon
- Fra narrativer til fleksible ”lego-strukturer”
- Et nytt verktøy for å utvikle estetikker, poetikker, etikker (Manovich 2001)
 - Fleksible og åpne multimodale strukturer
 - Hierarkier, nettverk, lister, narrativer – som likestilte former
 - Nye mønstre for interaksjon
 - Ny fordeling av diskursiv autoritet

Polarekspedisjoner

SØK

Utvidet søk | Søk tips

DigitaltMuseum

Nytt søk Søk videre i resultatet Søk i www.digitaltmuseum.se

FILTRER:

- TYPE
- Fotografi** (55)
- MUSEER/SAMLINGER
- STED
- TIDSPERIODE

POPULÆRE EMNEORD

Ditt søk: "Polarekspedisjoner" x

Treff i objekt (55)

Artikler (0)

Mapper (0)

Kommentarer (0)

Digitalt fortalt (0)

Vis 24 per side

Sorter relevanse

Side 3 av 3

Vis også treff uten bilder.

Roald Amundsen foran et av Dornier Wal-f...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
ID: NTM PB 123
Type: Fotografi

Skip, antagelig Fram i polisen

Produsent: Worm-Petersen, Severin
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
Datering: 1890 - 1910
ID: NTM UWP 10942
Type: Fotografi

Dornier-Wal "N 25" og "N 24" på isen, ut...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
ID: NTM PB 62
Type: Fotografi

Arbeide med å anlegge startstripe til "N..."

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
ID: NTM PB 147
Type: Fotografi

Portrett av Roald Amundsen

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
ID: NTM PB 544

"Norge" på vei mot luftskipshallen, Sval...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)
Datering: 1926 - 1926

Roald Amundsens Dornier Wal flybåt "N25"...

Fotograf: Berge, Paul
Tilhører: [Norsk Teknisk Museum](#)

Det digitale bildet som identitetsskaper

- Dekontekstualisert – og rekontekstualisert
 - i forhold til multimodal ko-tekst og situasjonskontekst
- Semantisk og performativt ”fristilt”
 - Barsk helt eller patetisk anti-helt?
- ”Gjør Norge til ditt eget sted!”
 - Fra kanoniske fortellinger til ”tusen versjoner”
 - Fra ikoniske forbilder til mennesker med flere nyanser

Sosialesemiotiske implikasjoner

- Trenger flere alternative tilganger til konteksten – for å studere ”situert meningsskapning”.
 - Medieformat og interaksjonsformer
 - Sjangerrelasjoner
 - Kulturelle rammer og implikasjoner
- I digitale medier er både teksten og konteksten blitt dynamiske, flytende størrelser. Utfordrer sosialesemiotikkens paradigmer og praksiser.
- Men husk Kress (2010): ”Newly made signs”